

Opinie & Debat

Geert Wilders op de foto met fan bij de aftrap van de PVV-campagne in Rotterdam. Foto Freek van den Bergh

Wacht niet langer met renovatie politiek bestel

Hans Wansink is redacteur van de Volkskrant.

Verkiezingen

Het groeiende wantrouwen van met name de laagopgeleide kiezers vraagt om hervorming van het bestel en bundeling van krachten van partijen.

Wie wil weten wat er in politiek Nederland aan de hand is, moet naar Rotterdam kijken. De politieke en sociale breuklijnen tekenen zich in de multi-etnische havenstad scherper af dan in de rest van het land. Het Rotterdamse stadhuis was de plek waar Pim Fortuyn alweer dertien jaar geleden met Leefbaar Rotterdam de gevestigde politieke orde in de gordijnen joeg. Rotterdam was afgelopen woensdag de stad waar de opkomst met 35,5 procent de laagste van het land was. Het was ook de stad waar de PVV van Wilders met 17 procent de grootste partij is geworden. Naast Rotterdam werd de PVV ook de grootste in Dordrecht, Ridderkerk, Capelle aan den IJssel en andere gemeenten in de Rijnmond. Rinus van Schendelen, Rotterdammer en de grand old man van de Nederlandse politologie, wijst in *Trouw* van 20 maart op de frustraties van de arme blanke Rotterdammers die de wijk nemen naar de randgemeenten: 'Daar zit geen gekleurde volk. En ze willen niet dat dat achter ze aankomt.'

En PvdA-burgemeester Aboutaleb dan? Dat is toch de populairste politicus van Nederland? Van Schendelen: 'Aboutaleb staat boven de partijen. Hij is meer de imam van de stad, zoals

zijn vader ook imam was. Hij morali-seert graag en laat zich stevig uit over de islam. Maar het helpt niet. Met de PvdA is electoraal geen brood te verdienen.' Dat gold ook voor de rest van het land. Van de PvdA-kiezers van 2012 was deze week nog maar eenderde over. Eenderde bleef thuis en de rest stemde op een andere partij.

De lage opkomst, de bestendigheid van het populisme van de PVV en het onvermogen van de sociaal-democratie om oude en nieuwe Nederlanders tot elkaar te brengen verraden een ongezon politiek bestel.

De segregatie in de Rijnmond, waar hoogopgeleide kosmopolieten, migranten en laagopgeleide autochtonen steeds minder met elkaar te maken willen hebben, vertaalt zich in het politieke landschap. Maurice de Hond rekent voor dat de PVV vijf keer zoveel laagopgeleide als hoogopgeleide kiezers heeft. Bij de SP is dat bijna vier keer zoveel. Omgekeerd is het aantal laagopgeleide kiezers op de PvdA nog maar de helft van het aantal hoogopgeleiden, net als bij GroenLinks. D66 telt maar liefst vier bollebozen op elke laaggeschoolde.

De politieke partijen zijn dus niet alleen minipartijtjes geworden van hooguit 15 procent van de kiezers, ze zijn ook in sociologisch opzicht steeds smaller. En dat terwijl volkspartijen van oudsher de ambitie hadden om kiezers uit alle lagen van de bevolking te verenigen in één beweging, liefst met een gemeenschappelijke visie op de maatschappij.

Nu blijven de laaggeschoolden (maar zij niet alleen) thuis of steken ze hun middelvinger op met een stem op populistische buitenstaanders. Je ziet het terug in de samenstelling van de fracties in de diverse volksvertegenwoordigingen: het politieke bedrijf dreigt een onderonsje te worden van 'ons soort mensen': de ge-goede middenklasse in de Randstad.

Zo ontstaat een vicieuze cirkel van wantrouwen van steeds grotere groepen kiezers en veronachtzaming van hun zorgen (over integratie, immigratie, bestaanszekerheid, de euro) door de politieke klasse.

Het is een probleem dat in meer andere parlementaire democratieën in Europa speelt. Zo spreekt de Vlaamse

schrijver David Van Reybrouck in zijn pamflet *Tegen verkiezingen* van 'het democratisch vermoeidheidssyndroom'. Hij stelt voor vertegenwoordigende lichamen door loting samen te stellen. Het model-Van Reybrouck zou een Eerste Kamer opleveren van 38 vrouwen en 37 mannen, met uiteenlopende achtergronden en opleidingen, evenwichtig verspreid over alle regio's: kortom een getrouwe afspiegeling van de bevolking. Deze volksvertegenwoordigers op basis van burgerdienstplicht wisselen elkaar regelmatig af en hoeven zich dus

Door loting wordt Eerste Kamer pas echt representatief

niet bezig te houden met hun herverkiezing. Dat maakt ze volgens Van Reybrouck meer bereid tot constructieve samenwerking dan beroeps-politici die in permanente staat van verkiezingskoorts verkeren.

Over de merites van loting valt te twisten, maar Van Reybrouck maakt wel duidelijk dat we ons niet hoeven neer te leggen bij de huidige representatiecrisis. En het is weer eens wat anders dan het afschaffen van de Eerste Kamer, een districtenstelsel, referenda of een gekozen premier.

Ook de politieke partijen zelf hoeven zich niet neer te leggen bij de huidige malaise. Als zelfs de VARA en BNN elkaar onder druk van de omstandigheden in de armen kunnen vallen, kunnen ook partijen de krachten bundelen. Ze kunnen gezamenlijke programma's en kieslijsten opstellen voor de Kamerverkiezingen van 2017. Ze zouden daarbij ook niet-leden kunnen betrekken, zoals bij de *primaries* in de Verenigde Staten. Alles is beter dan de huidige constellatie, waarbij de verkiezingen en de totstandkoming van het regeringsbeleid niets meer met elkaar te maken hebben.

Ayaan Hirsi Ali Kettters

Ayaan Hirsi Ali @Ayaan · 18h
They say the 1st tweet is the hardest. Well, I'm excited for publication of my book "Heretic: Why Islam Needs a Reformation Now" next week.

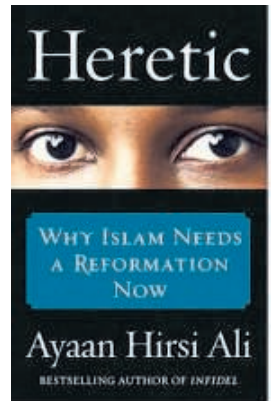
Ayaan Hirsi Ali heeft haar eerste tweet de wereld ingestuurd en daarin meteen aangekondigd dat volgende week haar nieuwe boek *Heretic* verschijnt. De Nederlandse vertaling, *Kettters* (uitgeverij Atlas), komt iets later uit dan de Amerikaanse editie, op donderdag 26 maart.

Verrassend is dat Hirsi Ali in *Kettters* pleit voor een hervorming van de islam, terwijl ze dat vroeger niet voor mogelijk hield: 'Vroeger was ik van mening dat de islam niet vatbaar was voor hervorming. Toen kwam de Arabische Lente. En ik dacht alleen maar: ik had het mis. Gewone moslims zijn wél bereid tot verandering.'

Juist nu het geweld in de islamitische wereld tot enorme hoogten is opgelopen, lijkt er steeds meer behoefte te komen aan verandering: 'Verandering begint altijd met mensen die worden vervolgd, en het aantal mensen dat wordt vervolgd, is gewoon steeds groter geworden.' Hirsi Ali pleit voor een gematigde islam, met gelovigen die kunnen leven met twijfel over de Koran en kritiek op de Profeet kunnen verdragen.

George Orwell

Dit nieuwe geloof in hervorming van de islam betekent niet dat Hirsi Ali haar oude scherpheid is kwijtgeraakt. In een interview met *The New York Times* van 19 maart zegt ze dat George Orwell, als hij nog zou leven, ons zou zeggen dat Islamitische Staat (IS) islamitisch is en dat dege-

nen die een zo glasheldere waarheid weigeren te erkennen zich zouden moeten schamen.

Als het Westen een gematigde islam wil bevorderen moet het vooral geen concessies doen, 'want de islam is geen vredelievende religie'. Niet degenen die tegen de vrijheid van meningsuiting zijn, maar hervormingsgezinde moslims verdienen onze steun.

In een interview met *American Libraries* zegt ze dat wie denkt dat mensen die terreur plegen uit naam van de islam een marginaal verschijnsel vormen en een verkeerde uitleg geven aan islamitische teksten, in een staat van ontkenning verkeert: 'De islam zelf schrijft moslims voor zich zo te gedragen.'

Chris Rutenfrans

Guity Mohebbi in de Nieuwsbreak

Het verbaast mij dat wij ons zo weinig zorgen maken over de 52 procent die niet heeft gestemd

Aldus politoloog, publicist en public speaker Guity Mohebbi in de dagelijkse rubriek 4 uur Nieuwsbreak op volkskrant.nl/opinie.

Guity Mohebbi

Guity Mohebbi is een Nederlandse vrouw van Iraanse afkomst. Vandaag, 21 maart, wordt het Iraanse Nieuwjaar gevierd. In de VS heeft president Obama de Iraniers een gelukkig Nieuwjaar gewenst. Wat vindt zij daarvan?

'Dat ontroert me iedere keer. Vorig jaar heeft hij het ook gedaan. Dit jaar zag ik dat Iraanse vrienden in de VS foto's op Twitter hadden gezet dat Michelle Obama hen had uitgenodigd op het Witte Huis om met Iraanse muziek en Iraans eten het nieuwe jaar te vieren. In Nederland wonen 35 duizend Iraniers, en ik moet eerlijk bekennen dat ik ieder jaar een stiekem verlangen

heb dat mijn premier ook zegt: Nederlanders van Iraanse afkomst, gefeliciteerd met het nieuwe jaar. Voor ons is Nieuwjaar echt een familie-happening, die weken duurt. Ik ben politiek vluchteling en heb geen familie, dus die betekenis valt in de loop der jaren weg. Iraans Nieuwjaar vieren, dat doe ik niet zoals ik Kerst vier met mijn dochter, maar het roept wel heel veel emoties op. Herinneringen, heimwee.'

Jennie Barbier